

Кушнір Ю.Б., Молнар О.С., Мадяр Р.О.

МІСЯЧНИЙ БЮДЖЕТ СТУДЕНТА УЖГОРОДСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ (9 лютого – 9 березня 2016 року)

У статті досліджуються основні статті доходів (кишенькові, стипендія, зарплата) і витрат (продукти харчування та харчування поза домом, одяг взуття, транспортні витрати, подарунки, оренда житла, комунальні платежі, аптека (лікування)) однієї з найбільш соціально незахищених верств населення – студентів (Ужгородського університету) за місяць (з 9 лютого до 9 березня 2016 року), наводяться основні фінансові помилки людини. Знання основних фінансових помилок допомагає взяти свій бюджет під контроль, збільшувати заощадження.

Ключові слова: персональні фінанси, доходи, витрати, заощадження.

Постановка проблеми. Актуальність цього дослідження пояснюється принаймні двома факторами. По-перше, студенти є однією з найбільш соціально незахищених верств населення. Дослідження бюджету студентів виявляє їх фінансовий стан, потребу у соціальному захисті. По-друге, студенти – майбутні спеціалісти, і їх поведінка з грошима і грошові звички в студентські роки впливатимуть на фінансовий стан дипломованих фахівців у майбутньому.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В Україні питання бюджету студента та персональних фінансів майже не досліджуються. У Росії проблеми управління фінансами домогосподарств вивчають С. Белкін [1], А. Блінов [2], М. Євдокімов [3], М. Пастор [6], О. Покудов [7], В. Савенок [8]. Серед інших зарубіжних дослідників фінансів домогоспо-

дарств варто виділити Дж.С. Клейсона [4], який виокремлює основні закони управління персональними фінансами; Л.П. Франкел [9], яка розкриває основні фінансові помилки. Однак бюджет студента залишається недослідженим.

Метою дослідження є вивчення фінансового стану студента, його основних статей доходів і витрат.

Виклад основного матеріалу. З метою виявлення основних статей доходів і витрат студента за місяць проведено дослідження (з 9 лютого до 9 березня 2016 р.). Об'єктом дослідження виступав місячний бюджет студента. У дослідженні брали участь 95 студентів 3 курсу Ужгородського національного університету. Студенти відмічали джерела доходів та їх розмір, а також щоденні витрати за статтями.

Доходи студента наведені у табл. 1.

Таблиця 1

Джерела і структура доходів студента Ужгородського національного університету за місяць*

Вид доходу	Сума за місяць, грн	Питома вага
Зарплата	237	9,2
Заробіток, гонорар	-	-
Реалізація дарів природи	38	1,5
Стипендія	687	26,6
Пенсія	71	2,7
Державні допомоги	65	2,5
Кишенькові	1126	43,5
Подарунок	222	8,6
Аліменти	-	-
Повернення боргу	39	1,5
Заощадження	101	3,9
Кредит, позика	-	-
Доходи разом:	2586	100

* Побудовано авторами за даними, отриманими з проведеного статистичного дослідження з 9 лютого до 9 березня 2016 року

© Кушнір Юрій Борисович, к.е.н., доц. каф. економічної теорії, ДВНЗ «Ужгородський національний університет», e-mail: george2015uzh@mail.ru

Молнар Олександр Сергійович, к.е.н., зав. каф. економічної теорії, ДВНЗ «Ужгородський національний університет», e-mail: shoni_m@mail.ru

Мадяр Руслана Олександрівна, к.е.н., доц. каф. економічної теорії, ДВНЗ «Ужгородський національний університет», e-mail: madjar-r@ukr.net

Основну частку доходів студента становлять кишенькові (43,5%) та стипендія (26,6%), разом 70,1%. Зарплата в структурі доходів становить лише 9,2%. Доходи такої структури можна охарактеризувати як залежної від інших людей та держави. 3,9% доходів в

досліджуваному періоді становили заощадження.

Структура витрат студента. Дані дослідження про статті і структуру витрат студентів Ужгородського національного університету за місяць наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Статті та структура витрат за місяць студента Ужгородського національного університету*

Стаття витрат	Сума, грн	Питома вага
1	2	3
Алкоголь, сигарети	6,14	0,3
Аптека, лікування	127	5,4
Благодійність	27,17	1,1
Взуття	68,89	2,9
Відпочинок (подорожі)	7,06	0,3
Гігієна	47,75	2,0
Домашні тварини	6,5	0,3
Зв'язок	44,72	1,9
Канцтовари	36,06	1,5
Комунальні платежі	156,1	6,6
Косметика	56,56	2,4
Кредит, позика	112,2	4,7
Література, преса	30,78	1,3
Навчання	11,94	0,5
Одяг	195,6	8,3
Оргтехніка, фото, відео	68,61	2,9
Оренда житла	206,7	8,7
Парфумерія	55,94	2,4
Перукарня (салон краси)	31,39	1,3
Побутова хімія	15,28	0,6
Подарунки (святкування)	233,8	9,9
Продукти харчування	264,3	11,2
Розваги	38,5	1,6
Спорт	6,78	0,3
Стоматологія	0	0,0
Товари для дому	46,39	2,0
Транспортні витрати	254,3	10,7
Харчування поза домом	190,9	8,1
Ювелірні вироби	19,17	0,8
РАЗОМ:	2367	100

* Побудовано авторами за даними, отриманими з проведеного статистичного дослідження з 9 лютого до 9 березня 2016 року

Основними статтями витрат студента (табл. 2) є: продукти харчування та харчування поза домом – 19,3 %, одяг та взуття – 11,2 %, транспортні витрати – 10,7 %, подарунки (у зв'язку зі святом 8 Березня) – 9,9 %, оренда житла – 8,7 %. Витрати на охорону здоров'я – 5,4%, на алкоголь і сигарети – 0,3 %. У середньому було витрачено 92 % доходів.

Знання основних фінансових помилок допомагає взяти свій бюджет під контроль, збільшувати заощадження. До основних фінансових помилок належать такі [5, с. 39-47].

1. Небажання залишати «зону комфорту».
2. Відсутність фінансового добробуту серед основних пріоритетів.
3. Небажання підвищувати свою фінансову грамотність.
4. Бажання відмежуватись від фінансових справ.

5. Спільне проживання без обговорення фінансових питань.

6. Неуважність стосовно свого майна і недбале ставлення до свого здоров'я. Так, вчасно проведений профілактичний огляд автомобіля (зубів) запобігатиме затратам на ремонт (лікування) у майбутньому.

7. Надмірні борги.

8. Здійснення покупок для підняття настрою.

9. Витрачання грошей під впливом емоцій.

10. Невміння розрізняти бажання й потреби.

24)Нездатність встояти перед суспільним тиском (наприклад, бажання виглядати «не гірше за інших»).

25)Витрачання грошей з метою їх «економії» під впливом акцій, знижок.

26)Небажання складати бюджет.

27)Незнання балансу на своїх рахунках.

28)Вкладання грошей під чужим іменем.

29) Неefективне управління набутиm багатством.

30) Сумніви у володінні достатньою для інвестицій сумою грошей.

31) Емоційне сприйняття інвестицій, схильність до певних об'єктів інвестування.

32) Покладання надій на систему пенсійного забезпечення.

33) Недостатнє використання складного відсотка з метою нагромадження заощаджень.

34) Небажання звертатися за професійною фінансовою допомогою.

35) Схильність триматися за роботу у низькодохідних галузях.

36) Нецільове витрачання часу.

37) Зниження розміру гонорару або ціни.

38) Надання безкоштовних послуг.

39) Відмова від відпустки.

40) Ігнорування можливостей отримання нових знань.

41) Невміння вести переговори.

42) Позичання грошей родичам, друзям, знайомим.

43) Надмірна матеріальна допомога дорослим дітям.

44) Нездатність встояти перед натиском продавця.

45) Невиважена благодійність.

46) Схильність до групового мислення. Коли на ринку панує жадібність або страх, люди починають мислити однаково. Тому дуже часто більшість купує на вершині ринку, а продає на дні.

47) Управління сімейним бюджетом одним членом сім'ї.

48) Вкладання грошей у фінансові інструменти без розуміння того, як вони працюють.

49) Придбання речей, які свідчать про статус. Якою б бідною не була людина, вона завжди прагне придбати товар, який підвищує її соціальний статус.

50) Схильність до «шари». Обіцянка дати щось «безкоштовно» справляє сильніший вплив, аніж обіцянка знижки.

51) Ловля на «якір». Агенти з продажу нерухомості часто використовують такий прийом: потенційному покупцю спочатку демонструють дуже дорогий будинок, а потім пропонують інший – дешевий. Недосвідченому покупцю купівля будинку, що має нижчу ціну, здається порівняно вигіднішою угодою, навіть якщо ця ціна виходить далеко за його фінансові можливості. Це відбувається завдяки тому, що мозок фіксує першу ціну, побачену в новій категорії товару, формуючи таким чином своєрідний «якір». Саме із цією ціною згодом порівнюються всі інші ціни.

52) Ставлення до успадкованих грошей як до пам'яті про близьку людину.

53) Марне витрачання грошей. Люди часто ірраціонально тримаються за власність і вкладають у неї додаткові кошти, навіть якщо все говорить про те, що її час позбутися. Наприклад, вони продовжують витрачати гроші на ремонт свого

старого автомобіля тільки тому, щоб гроші, які пішли на його ремонт минулого місяця, а також півроку тому, не виявилися витраченими даремно.

54) Неврахування прихованих витрат.

55) Неврахування інфляції при формуванні структури активів.

56) Схильність довіряти аферистам. Куди б Ви не направилися (зрозуміло, з грошима), Вас можуть чекати дуже привітні і симпатичні люди, які бажають заволодіти Вашими грошима під приводом різноманітних заманливих пропозицій. Ось перелік найчастіших тверджень та особливостей поведінки шахраїв для переконання жертви:

- надзвичайна прибутковість угоди (інвестицій);

- необхідність термінового вирішення питання;

- прямі заяви або туманні натяки на хороші стосунки з конкретними високопосадовцями, політичними та економічними діячами, на можливість доступу до інформації та особливо вигідних проєктів;

- доступ до важливої конфіденційної фінансово-економічної інформації: ймовірний стрибок валютного курсу, зміни законодавчої бази, попиту і пропозиції, цінкових котирувань;

- незвичність запропонованого методу роботи (унікальна авторська розробка, новий, нікому досі невідомий метод збагачення);

- заяви про залучення у проєкт впливових ділових партнерів. Вам можуть навіть показати листи, протоколи про наміри від, скажімо, Моргана чи Гейтса;

- посилення на видатну особистість шахрая або його персоналу (геніальний юрист, фантастичний економіст);

- згадування про недобросовісність попередніх партнерів, нарікання на загальну нерозвиненість та відсталість вітчизняних бізнесменів, їхню неготовність сприйняти геніальність та перспективність запропонованого проєкту;

- посилення на тимчасові фінансові труднощі, для подолання яких Ви і знадобились. При цьому стверджується, що в принципі грошей і своїх достатньо, але просто вони зараз «в обігу».

Якщо хоча б одна згадана ознака виявилась у процесі переговорів, спробуйте відповісти, що пропозиція звучить заманливо, необхідно подумати, порадитися з партнерами, перевірити отриману інформацію, передати отримані документи своїм спеціалістам. Якщо Ваш співбесідник образиться – це не ознака, а прямий доказ непорядності його намірів.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Основну частку доходів студента становлять кишенькові (43,5%) та стипендія (26,6%), разом 70,1%. Доходи такої структури можна охарактеризувати як залежної від інших людей і держави. 3,9 % доходів у досліджуваному періоді склав «червоний» сектор 5 – заощадження,

кредит. Основними статтями витрат студента є: продукти харчування та харчування поза домом – 19,3 %, одяг та взуття – 11,2 %, транспортні витрати – 10,7 %, подарунки (у зв'язку зі святом 8 Березня) – 9,9 %, оренда житла – 8,7 %. Витрати на охорону здоров'я – 5,4 %, на алкоголь і сигарети – 0,3%. У середньому було витрачено 92 % доходів.

Знання основних фінансових помилок допомагає взяти свій бюджет під контроль, збільшувати заощадження.

У подальшому планується досліджувати бюджети молоді різного віку та різних регіонів.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Белкин С. Что делать с деньгами. Если они у вас есть? Что делать, если денег у вас нет? Чего не делать в обоих случаях? Путеводитель по персональным финансам / С. Белкин. – М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2006. – 368 с.
2. Блинов А. Управление личными финансами: как выжать максимум из банка, ПИФа и акций / Андрей Блинов. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2007. – 153 с.
3. Евдокимов Н.М. Как правильно управлять своими личными финансами / Н.М. Евдокимов. – СПб: Невский проспект; Вектор, 2007. – 112 с.
4. Клейсон Дж. С. Самый богатый человек в Вавилоне / Дж. С. Клейсон. – Попурри, 2007. – 192 с.
5. Кушнір Ю.Б. Персональні фінанси: посібник. – Ужгород: Карпати, 2011. – 176 с.
6. Пастор М. Зарабатываем там, где раньше тратили. 100 рецептов экономии, нужных каждому / М. Пастор. – СПб.: Питер, 2007. – 144 с.
7. Покудов А.В. Личные финансы-2. Секреты управления и индивидуальный финансовый план / А.В. Покудов. – М.: Эксмо, 2007. – 176 с.
8. Савенок В.С. Личные финансы. Самоучитель / В.С. Савенок. – СПб.: Питер, 2008. – 432 с.
9. Франкел Лоис П. Хорошие девочки не становятся богатыми: 75 финансовых ошибок, которые обычно совершают женщины: пер. с англ. / Франкел Лоис П. – М.: ООО «И.Д. Вильямс», 2008. – 250 с.

REFERENCES

1. Belkin S. Shto delat' s dengami esli oni u vas est'? Shto delat' esli deneg u vas net? Chego ne delat' v oboih sluchayah? Putevoditel' po personal'num finansam [What to do with the money if you have them? What to do if you don't have money? What not to do in both ways? The guide trough the personal finances]. Moscow, Closed JLC "Olimp - Business", 2006. 368 p.
2. Blinov A. Upravleniye lichnumi finansami: Kak vuzhat' maksimum iz banka, PIFA i akziy [The management of private finances: How to get the most out of the bank, MIF and shares]. M, Alpina Business Books, 2007. 153 p.
3. Evdokimov N. M. kak pravilno upravliat' svoimi lichnumi finansami [How to manage the personal finances properly]. SPb, Nevskiy prospect, Vector, 2007. 112 p.
4. Kleyson J. S. Samiy bogatuy chelovek v Vavilone [The richest man in the Babylon]. Potpourri, 2007. 192 p.
5. Kushnir Y. B. Personalni finansy [Personal finances]. Manual. Uzhhorod, Carpathians, 2011. 176 p.
6. Pastor M. Zarabatuvaem tam, gde ranshe tratili [Earning where we were spending before]. SPb, Piter, 2007. 144 p.
7. Pokudov A. V. Lichniye finansy – 2. Sekrety upravleniya i lichniy finansovuy plan [The private finances – 2. The secrets of managing and the private financial plan]. M. Exmo, 1997. 176 p.
8. Savenok V. S. Lichniye finansy. Samouchitel' [The private finances. Self – teacher]. SPb, Piter, 2008. 432 p.
9. Lois Frankel P. Nice girls don't get rich: 75 avoidable mistakes women make with money. (Russ. Ed.: M. Ltd "I. D. Williams" 2008. 250 p.).